

Fremtidig finansiering av universiteter og høyskoler - hvordan skal et nytt system se ut?

Torbjørn Hægeland

Dialogkonferanse

16. september 2014

Ekspertgruppens sammensetning

- **Torbjørn Hægeland**, forskningsdirektør Statistisk sentralbyrå, *leder*
- **Astrid Oline Ervik**, førsteamanuensis ved Norges handelshøgskole
- **Hanne Foss Hansen**, professor ved Universitetet i København
- **Arild Hervik**, professor ved Høgskolen i Molde
- **Kjell Erik Lommerud**, professor ved Universitetet i Bergen
- **Ole Ringdal**, direktør International research institute of Stavanger (IRIS)
- **Kerstin Sahlin**, professor ved Universitetet i Uppsala
- **Britt Elin Steinveg**, assisterende universitetsdirektør ved Universitetet i Tromsø
- **Bjørn Stensaker**, Oslo, professor ved Universitetet i Oslo

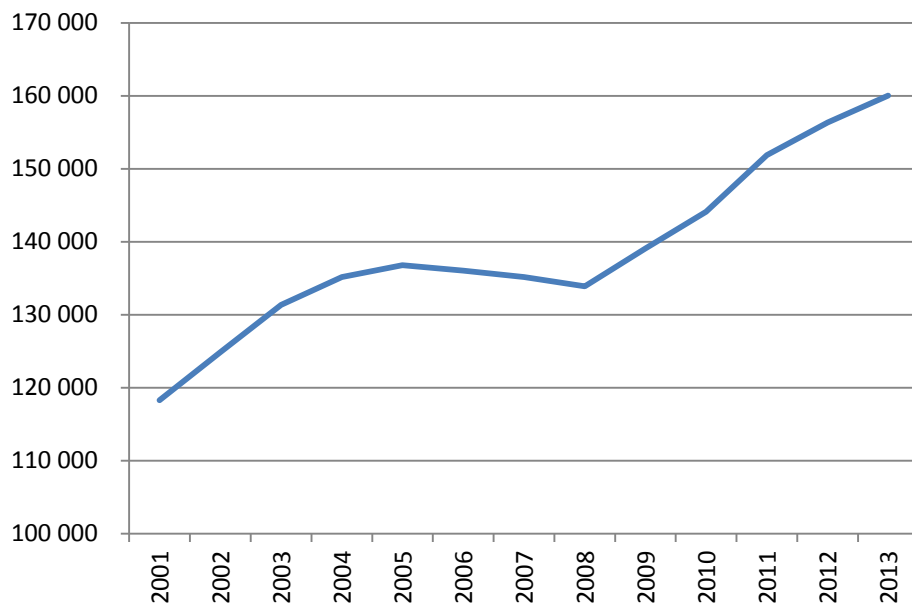
Status for arbeidet

- Ekspertgruppen er relativt tidlig i sitt arbeid
- Ingen konklusjoner eller vedtak er fattet
- Vurderer ulike modeller og komponenter
- Åpen for innspill – dagen i dag er viktig!

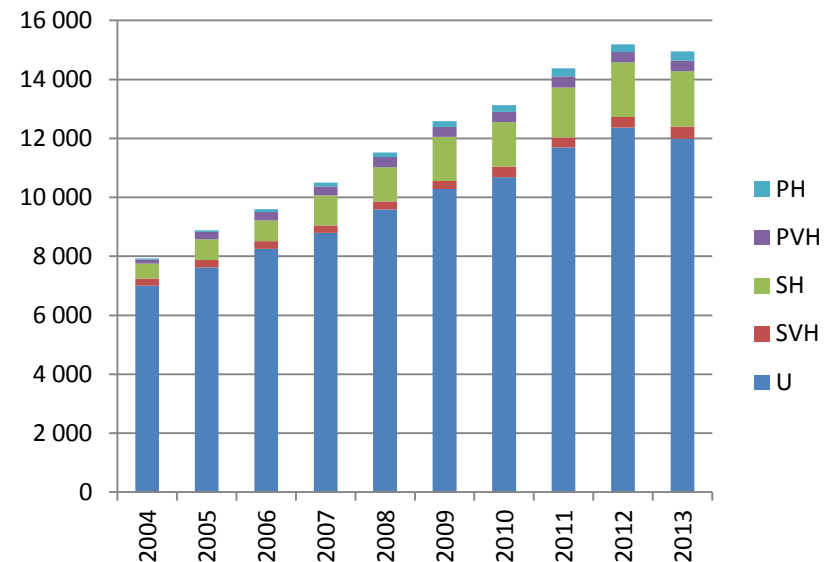
Bakgrunn – diagnose av sektoren

- Jf. f.eks. Tilstandsrapport høyere utdanning 2014
- U&H har et omfattende samfunnsmandat
- Vekst i omfang av utdanning og forskning, økt produktivitet

Avlagte studiepoeng 2001-13

Antall publiseringspoeng per institusjonskategori 2004-13

Bakgrunn – diagnose av sektoren

- Utfordringer
 - Små og fragmenterte fagmiljøer
 - Institusjonene er blitt likere
 - Lite gjennombruddsforskning
 - Produksjon på bekostning av kvalitet?
 - Utdanningskvalitet, frafall og gjennomstrømning

Mål for arbeidet

Overordnet: Utvikle finansielle virkemidler som på en bedre måte enn dagens modell understøtter god måloppnåelse for institusjonene, *samlet og enkeltvis*.

Ny finansieringsmodell skal:

1. stimulere til utvikling av kvaliteten både i utdanning og i forskning
2. bidra til en mangfoldig sektor (arbeidsdeling og profil)
3. bidra til samspill med næringsliv og helse- og instituttsektoren
4. gi institusjonene strategisk handlingsrom, men stimuleres til kontinuerlig forbedring, og ansvarliggjøres for resultater
5. bidra til kostnadseffektiv ressursbruk
6. gi tilstrekkelig stabilitet og forutsigbarhet for institusjonene

Mål om kvalitet - utdanning

- Utdanninger som gir kandidater på høyt internasjonalt nivå
- Øke gjennomstrømning og redusere frafall
- Arbeidslivet i hele landet får tilgang på godt kvalifiserte kandidater - vurdere insentiver for å dekke samfunnets behov
- Styrke internasjonalt samarbeid og samhandling

Mål om kvalitet – forskning

- Utvikling av kvalitet i bredden
- Stimulere til gjennombruddsforskning og at noen fagmiljøer blir verdensledende
- Gi et sterkt insentiv til å konkurrere om EU-midler
- Styrke internasjonalt samarbeid og samhandling

Særlig om formidling av kunnskap

(gjelder både utdanning og forskning)

Stimulere til

- økt formidling og kunnskapsoverføring for regional og nasjonal verdiskaping

Prinsipielle avklaringer

- Felles eller differensiert finansieringssystem?
- Samlet rammebevilgning eller separate bevilgninger til utdanning og forskning?
- Hvilke finansieringsmekanismer skal benyttes?
- Hvilke deler av institusjonenes virksomhet/kriterier/mål skal det knyttes finansielle insentiver til?
 - Hvilke indikatorer er aktuelle?
- Er det områder hvor vi mener andre styringsvirkemidler er mer hensiktsmessige?

Eksempler på hensyn som utvalget mener bør vektlegges (innenfor ramme av mandatet)

- Stimulere til økt gjennomføring (fullføring av studier/grader)
- Et sterkt insentiv for å konkurrere om forskningsbevilgninger på europeiske arenaer (eksplisitt i mandatet)
- Det er ikke noe mål at institusjonene blir likere – gjerne mer differensiering enn i dag
- Vektlegge utdanningskvalitet:
”Å bli god innen utdanning skal lønne seg mer enn å bli halvgod innen forskning”
- Å utvikle verdensledende miljøer krever tilpassede virkemidler
 - Tøff konkurranse men romslighet med midlene etter gjennomslag

Et alternativ til inndeling av ulike virkemidler

- Grunnbevilgning som ligger «fast» (basis)
- Resultatbasert finansiering
 - Insentiver for å stimulere deler av virksomheten
 - Åpne, lukkede, eller semi-lukkede rammer
- Del som er knyttet til spesifikke satsinger/avtaler/kontrakter med den enkelte institusjon.
 - Kan utformes på ulike måter
- Konkurransetsatte midler
 - Norges Forskningsråd etc